

**ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Број: 122-_____/17 ДС

Сарајево, _____2017. године

На основу члана 50. став (1) Правилника Централне банке Босне и Херцеговине, број: УВ-104-01-1-116/15 од 28.12.2015. године, гувернер Централне банке Босне и Херцеговине доноси

**МЕТОДОЛОГИЈУ
за компилирање индикатора финансијског здравља**

ДИО ПРВИ – УВОД

**Члан 1.
(Предмет)**

(1) Овом методологијом утврђују се елементи за компилирање индикатора финансијског здравља. Основ за компилирање индикатора финансијског здравља базира се на Водичу за компилирање индикатора финансијског здравља Међународног монетарног фонда (енгл. Financial soundness indicators: compilation guide – International Monetary Fund, 2006) (у даљем тексту: Водич).

(2) Индикатори финансијског здравља су индикатори који одражавају тренутно финансијско здравље финансијских институција једне земље.

(3) Индикатори финансијског здравља се израчунавају и дисеминирају у циљу подршке макроруденцијалне анализе која представља оцјену снаге и осјетљивости финансијског система, с циљем очувања финансијске стабилности, а посебно спречавања могуће пропасти финансијског система.

(4) Централна банка Босне и Херцеговине преузима податке од Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине и Агенције за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: агенције) на обрасцу који дефинише Централна банка Босне и Херцеговине.

**Члан 2.
(Скраћенице)**

За потребе ове методологије користе се сљедеће скраћенице:

a) АБРС	Агенција за банкарство Републике Српске,
b) БиХ	Босна и Херцеговина,
c) CAR	Стопа адекватности капитала,
d) ЦББиХ	Централна банка Босне и Херцеговине,
e) ЕУ	Европска унија,
f) ФБА	Агенција за банкарство Федерације Босне и Херцеговине,
g) ФБиХ	Федерација Босне и Херцеговине,
h) FSI	Индикатори финансијског здравља (енгл. Financial Soundness Indicators, FSI),
i) ММФ	Међународни монетарни фонд (енгл. International Monetary Fund, IMF),
j) МРС	Међународни рачуноводствени стандарди,
k) МСФИ	Међународни стандарди финансијског извјештавања,

l) NPA	Неквалитетна актива (енгл. Nonperforming assets),
m) NPL	Неквалитетни кредити (енгл. Nonperforming loans),
n) ОКР	Општи кредитни ризик,
o) ОР	Оперативни ризик,
p) ОРКГ	Опште резерве за кредитне губитке,
q) ПКГ	Потенцијални кредитни губици,
r) ПОР	Пондерисани оперативни ризик,
s) ПРКГ	Посебне резерве за кредитне губитке,
t) РКГ	Резерве за кредитне губитке,
u) ROAA	Поврат на просјечну активу (енгл. Return on average assets),
v) ROAE	Поврат на просјечан акцијски капитал (енгл. Return on average equity),
w) РС	Република Српска.

Члан 3.

(Тип и обухват FSI)

- (1) Тип и обухват FSI који се компилирају и дисеминирају разликује се у појединим земљама.
- (2) FSI за депозитне институције (посебно основни сет) сматрају се кључним индикаторима за анализу стања било којег финансијског система.
- (3) Уз препоруку ММФ-а, ЦББиХ је почела с компилацијом одабраних FSI искључиво за банкарски сектор, првенствено због највећег учешћа тог сектора у укупном финансијском систему, али и због доступности података. На основу агенцијских података по појединачним банкама, ЦББиХ агрегира податке и израчунава FSI за банкарски сектор у БиХ.

Члан 4.

(Рачуноводствени оквир)

- (1) Подаци агенција приказују се на резидентној бази, као тзв. домаћи консолидовани подаци. Достављају се квартално, почевши од краја другог квартала 2003. године, док су подаци за 2000., 2001. и 2002. годину приказани на годишњем нивоу.
- (2) Агенције достављају ЦББиХ податке шест седмица по истеку квартала, будући да је рок у којем им банке достављају извјештаје 30 дана по истеку квартала, док су агенцијама потребне додатне двије седмице за контролу података. Изузетно, податке за крај године, због продуженог рока банкама за достављање података агенцијама, ЦББиХ добија по истеку десете седмице од краја године.
- (3) Банке у РС почеле су с примјеном МРС и МСФИ од 31.12.2010. године, а важећи рачуноводствени оквир за банке у РС се базира на Закону о рачуноводству и ревизији РС („Службени гласник РС“, бр. 94/15) и Правилнику о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке и друге финансијске организације („Службени гласник РС“, бр. 106/15). Банке у ФБиХ почеле су с примјеном МРС и МСФИ од 31.12.2011. године, а важећи рачуноводствени оквир за банке у ФБиХ се заснива на Закону о рачуноводству и ревизији у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине ФБиХ“, број: 83/09) и Правилнику о контном оквиру, садржају конта и примјени контног оквира за банке и друге финансијске организације („Службене новине ФБиХ“, број: 82/10).
- (4) У Прилогу II, који је саставни дио ове методологије, наведени су подзаконски акти агенција којима се регулише рад банака, у којима су, између осталог, детаљније дефинисане позиције из извјештајних образаца које су улазни подаци за компилирање FSI.

ДИО ДРУГИ – ВРСТЕ УЛАЗНИХ ПОДАТАКА

Члан 5.

(Врсте улазних података)

(1) Агенције достављају ЦББиХ податке за појединачне банке из своје надлежности, у апсолутним износима у КМ, за следеће позиције:

- a) Основни капитал,
- b) Нето капитал,
- c) Просјечни капитал,
- d) Укупни капитал,
- e) Укупну активу,
- f) Просјечну активу,
- g) Укупан ризик активе,
- h) Неквалитетну активу,
- i) Резервисања за неквалитетну активу,
- j) Резервисања за неквалитетне кредите,
- k) Укупне кредите,
- l) Укупне кредите умањене за међубанкарске кредите,
- m) Неквалитетне кредите,
- n) Укупан приход,
- o) Добит прије пореза,
- p) Нето добит,
- q) Нето приход од камата,
- r) Некаматне расходе,
- s) Основна ликвидна средства,
- t) Укупне финансијске обавезе,
- u) Краткорочне финансијске обавезе,
- v) Депозите,
- w) Обавезе у страним валутама,
- x) Индексиране и кредите у страним валутама,
- y) Нето девизну позицију.

(2) Агенције достављају ЦББиХ обавјештења о структуралним промјенама у банкама и методолошким измјенама:

- a) Структуралне промјене у банкама обухватају: промјене власничке структуре, оснивање нове банке, односно издавање дозволе за пословање, спајање или припајање и одузимање дозволе (ликвидација или стечај),
- b) Методолошке измјене обухватају све измјене које су се десиле у начину евидентирања одређених категорија у ФБА и АБРС.

Члан 6.

(Основни капитал – Tier 1)

(1) Основни капитал (Tier 1) банке чине ставке капитала које су безусловно, потпуно и неограничено у сваком тренутку расположиве за покриће губитака и подређене су свим обавезама банке, умањен за регулаторна усклађења и представља укупан износ:

- a) акцијског капитала из основа номиналног износа обичних и трајних приоритетних некумулативних акција издатих по основу новчаних уплата у акцијски капитал банке,
- b) акцијског капитала из основа номиналног износа обичних и трајних приоритетних некумулативних акција издатих по основу уложених ствари и права у акцијски капитал банке,

- c) емисионих акција остварених при уплати акција банке,
 - d) општих законских резерви банке,
 - e) осталих резерви формираних из добити након опорезивања на основу одлуке скупштине банке,
 - f) задржане, односно нерасподијељене добити банке из претходних година и добити текуће године, умањене за укупан износ:
 - 1) непокривених губитака пренесених из претходних година,
 - 2) губитка из текуће године,
 - 3) књиговодствене вриједности властитих (трезорских) акција у посједу банке, без обзира на начин како их је стекла,
 - 4) нематеријалне имовине, у складу с примјењивим рачуноводственим оквиром,
 - 5) одложених порезних средстава и
 - 6) негативних ревалоризационих резерви насталих по основу ефеката промјене вриједности имовине, у складу с важећим рачуноводственим оквиром.
- (2) У израчун основног капитала банка може укључити:
- a) добит из ранијих година која није оптерећена никаквим будућим обавезама, а за коју је надлежни орган банке донио одлуку о расподјели у основни капитал и
 - b) добит текуће године остварену током пословне године или на крају пословне године, уз доставу документације агенцијама за банкарство о испуњењу сљедећих услова:
 - 1) да је износ добити потврдио овлашћени екстерни ревизор,
 - 2) да је износ добити умањен за обрачунати порез на добит и све друге обавезе из добити (обавезе за дивиденде и друге обавезе по основу расподјеле добити),
 - 3) да је надлежни орган банке донио одлуку о распореду добити у основни капитал у висини ревидиране добити или мањем износу од исте.

Члан 7.

(Нето капитал)

- (1) Нето капитал банке се користи за обрачун стопе адекватности капитала банке. Нето капитал представља разлику између износа капитала (основног и допунског) и одбитних ставки. Банка је дужна да капитал користи за покриће ризика у свом пословању сљедећим редослиједом: за покриће кредитног, оперативног и тржишног ризика.
- (2) Допунски капитал (Tier 2) банке, као дио нето капитала, састоји се од:
- a) акцијског капитала из основа номиналног износа трајних приоритетних кумулативних акција издатих по основу новчаних уплата у акцијски капитал банке,
 - b) акцијског капитала из основа номиналног износа трајних приоритетних кумулативних акција издатих по основу уложених ствари и права у акцијски капитал банке,
 - c) општих резерви банке за покриће кредитних губитака за активу банке процијењену као категорија А – Добра актива, у складу са члановима 22. Одлука о минималним стандардима за управљање кредитним ризиком и класификацију активе банака (наведеним у Прилогу II), а највише до 1,25% укупног ризика активе,
 - d) износа позитивних ревалоризационих резерви насталих по основу ефеката промјене фер вриједности имовине умањен за ефекте порезних обавеза, у складу са важећим рачуноводственим оквиром,
 - e) износа добити за коју је надлежна агенција издала рјешење о привременој обустави расподјеле,

- f) субординисаних дугова (узети кредити, издате обвезнице и други слични инструменти), под сљедећим условима:
- 1) да је банка у писаној форми добила претходну сагласност надлежне агенције о укључењу субординисаног дуга у обрачун допунског капитала банке,
 - 2) да су средства у потпуности уплаћена банци,
 - 3) да банка или с њом повезана лица нису повјериоцу дала инструмент за обезбјеђење наплате по том основу и да исти нема статус осигураног дуга,
 - 4) да банка с повјериоцем нема аранжман са супротном операцијом,
 - 5) да је уговором утврђен рок доспијећа дуга од најмање пет година од дана уплате,
 - 6) да отплата повјериоцима или откуп обавеза од стране банке нису могући прије уговореног рока доспијећа, осим у случају претварања или замјене ових обавеза у ставке капитала исте или више квалитете, уз претходну сагласност надлежне агенције,
 - 7) да се исти не може отплатити ни након истека тог рока, ако би се том активношћу капитал банке смањио испод прописаног нивоа,
 - 8) да су расположиви за покриће губитака тек у случају стечаја или ликвидације банке, односно нису расположиви за покриће губитака из редовног пословања банке,
 - 9) да је дуг у случају ликвидације или стечаја банке у субординираној позицији у односу на остале обавезе банке,
 - 10) да се износ субординираног дуга банке који се укључује у допунски капитал банке у посљедњих пет година прије истека уговореног рока доспијећа умањује за 20-постотни кумулативни годишњи одбитак од његове вриједности на дан израчуна допунског капитала, с тим да се у посљедњој години прије истека уговореног рока субординираног дуга не укључују у допунски капитал.
- g) хибридних, односно конвертибилних ставки – инструмената капитала, уз претходну сагласност надлежне агенције у писаној форми за укључење тих ставки – инструмената у обрачун допунског капитала банке. У сврху ове одредбе под конвертибилним ставкама – инструментима капитала подразумевају се ставке – обавезе банке с уговореном клаузулом о конверзији у инструменте (трајног) капитала која се треба извршити најкасније на дан уговореног рока доспијећа конвертибилне ставке – инструмента и
- h) остали инструменти капитала, уз претходну сагласност надлежне агенције у писаној форми, уколико испуњавају најмање сљедеће услове:
- 1) да је уговорени рок доспијећа дуга од најмање пет година, рачунајући од дана уплате,
 - 2) да банка или с њом повезана лица нису повјериоцу дала инструмент за осигурање наплате по том основу и да исти нема статус осигураног дуга,
 - 3) да су средства у потпуности уплаћена банци,
 - 4) да је инструмент у цијелости расположив за покриће губитака из текућег пословања, као и у случају ликвидације или стечаја банке,
 - 5) да банка има могућност одгоде исплате камата и накнада по инструменту.
- (3) У циљу обрачуна адекватности капитала износ допунског капитала не може бити већи од износа једне трећине основног капитала банке, при чему основни капитал износи најмање 9% укупног ризика активе.
- (4) Одбитне ставке за обрачун нето капитала чине:
- a) дио уложеног акцијског капитала који по оцјени агенција представља разлику између реално примљене и укњижене прецијењене вриједности,

- b) улози (инвестиције) банке у капитал других правних лица који прелазе 5% висине основног капитала банке,
- c) сва потраживања од акционара који посједују значајан власнички интерес у банци (преко 10% акција с правом гласа, односно гласова), одобрена од банке супротно одредбама Закона, прописа агенција и пословне политике банке,
- d) сва велика излагања банке кредитном ризику (преко 15% износа основног капитала банке) према акционарима са значајним власничким интересом у банци, извршена без претходне сагласности надлежне агенције у писаној форми. Приликом издавања сагласности, у смислу ове одредбе, агенције се неће упуштати у оцјену квалитета кредитног захтјева него само провјеру да ли је банка поштовала прописе и своје интерне акте везане за процедуре одобравања таквих кредита и
- e) износ недостајућих резерви за кредитне губитке, према регулаторном захтјеву.

Члан 8.

(Просјечни капитал)

- (1) Просјечни капитал представља просјечно стање укупног капитала, дефинисаног чланом 9. ове методологије.
- (2) Просјечни капитал се израчунава:
 - a) у првом кварталу као просјек стања укупног капитала на крају четвртог квартала претходне године и првог квартала текуће године,
 - b) у другом кварталу као просјек стања укупног капитала на крају четвртог квартала претходне године, првог и другог квартала текуће године,
 - c) у трећем кварталу као просјек стања укупног капитала на крају четвртог квартала претходне године, првог, другог и трећег квартала текуће године и
 - d) у четвртом кварталу као просјек стања укупног капитала на крају четвртог квартала претходне године и првог, другог, трећег и четвртог квартала текуће године.

Члан 9.

(Укупни капитал)

Укупни капитал представља разлику између укупне aktive и обавеза банке. Укупни капитал чине: трајне приоритетне акције, обичне акције, емисиони ажио, нерасподијељена добит и резерве капитала, курсне разлике, остали капитал и резерве за кредитне губитке из добити по регулаторном захтјеву.

Члан 10.

(Укупна актива)

Укупна актива представља збир свих билансних позиција aktive из прописаног обрасца БС – биланс стања, а приказана је на нето основи, што значи да је умањена за исправку вриједности. Исправке вриједности билансне aktive и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама обрачунавају се примјеном интерне методологије за мјерење умањења вриједности кредита и остале финансијске имовине која се држи до доспијећа у складу с МРС-ом.

Члан 11.

(Просјечна актива)

- (1) Просјечна актива је просјечно стање aktive у посматраном периоду.
- (2) Просјечна актива израчунава се:

- a) у првом кварталу као просјек стања укупне активе на крају четвртог квартала претходне године и првог квартала текуће године,
- b) у другом кварталу као просјек стања укупне активе на крају четвртог квартала претходне године, првог и другог квартала текуће године,
- c) у трећем кварталу као просјек стања укупне активе на крају четвртог квартала претходне године, првог, другог и трећег квартала текуће године и
- d) у четвртом кварталу као просјек стања укупне активе на крају четвртог квартала претходне године и првог, другог, трећег и четвртог квартала текуће године.

Члан 12.

(Укупан ризик активе)

- (1) Укупан ризик активе представља збир ризика активе биланса и ванбиланса, пондерисаног оперативног ризика (ПОР) и пондерисаног тржишног ризика (ПТР).
- (2) У смислу овог члана актива биланса и ванбиланса банке представља укупну књиговодствену нето вриједност активе биланса и кредитних еквивалената њених ванбиланских обавеза које представљају њену потенцијалну билансну активу. Књиговодствена нето вриједност активе представља књиговодствену вриједност активе умањену за било које умањење односно одбитне ставке.
- (3) Ризик активе биланса и ванбиланса представља збир продуката (множења) одговарајућих стопа (пондера) ризика и ставки активе биланса, односно кредитних еквивалената ванбиланских ставки (износ који се добије множењем књиговодствене – номиналне вриједности ванбиланских обавеза с одговарајућим коефицијентима конверзије) изложених ризику, у складу с прегледом датим у Прилогу I, који је саставни дио ове методологије.
- (4) Земље зоне А чине земље чланице Организације за економску сарадњу и развој (ОЕСД).
- (5) ОР представља могућност настанка губитака за банку и негативних ефеката на капитал банке због неадекватних интерних система, процедура и контрола, слабости и пропуста у извршавању пословних активности, незаконитих радњи и спољних догађаја који банку могу изложити губитку. Банка је дужна да за потенцијалне губитке по основу изложености ОР, формира и одржава износ минималног адекватног капитала за заштиту од настанка губитака из основа ОР (у даљњем тексту: МАКОР). Износ МАКОР-а банка је дужна да обрачунава и формира по "Методу основног индикатора" који чини 15% просјечног износа бруто добити остварене у посљедње три пословне године. Овај обрачун се врши по сљедећој формули:

$$K_{OR} = [\sum(G_{BD1...n} * \alpha)] / n$$

при чему су:

K_{OR} = потребан минимални износ капитала за изложеност банке ОР,

G_{BD} = годишња бруто добит представља разлику ставки Укупан приход (сума нето камата и сличних прихода и оперативних прихода) и Остали пословни и директни трошкови, из Обрасца биланса успјеха,

n = број година у посљедње три године када је добит била позитивна,

α = 15% који представља фактор који је одредио Базелски комитет за супервизију банака.

- (6) При обрачуну просјека у формули из претходног става овог члана износ за било коју од посљедње три године у којој је годишња бруто добит била негативна или нула (банка није остварила добит) треба искључити и из бројника и из називника формуле.
- (7) У циљу обрачуна и извјештавања укупног ризика активе, банка је дужна да изврши посебан додатни обрачун ПОР-а банке тако што ће износ МАКОР-а добијен на начин описан у члану 12. став (6) ове методологије, да помножи с бројем 8,33 (реципрочна вриједност минималне стопе нето капитала добијена по формули $100\% : 12\% = 8,33$).

Износ ПОР-а банке добијен на овакав начин, банка је дужна да дода износу ризика активе биланса и ванбиланса код израчуна стопе адекватности капитала.

(8) Тржишни ризик представља могућност настанка губитака за банку по основу промјене цијене финансијског инструмента или код деривата промјене цијене односног инструмента, ризик који настаје због могућности промјене курса валуте и/или промјене цијене злата, или ризик који произлази из промјене цијене робе. Израчун укупног ризика активе још увијек не укључује пондерисани тржишни ризик. Капитални захтјев за тржишни ризик почеће се примјењивати ступањем на снагу прописа којим се регулише управљање тржишним ризицима у банкама.

Члан 13.

(Неквалитетна актива)

(1) Неквалитетна актива представља активу која, у правилу, не доноси приход. Неквалитетном активом третирају се ставке активе када су главница и/или камата доспјеле и нису наплаћене дуже од 90 дана од дана њиховог иницијално уговореног доспијећа, односно када су класификоване у категорије Ц, Д и Е или када су обавезе корисника по камати, за које је дужник (корисник) закаснио с плаћањем дуже од 90 дана од њиховог иницијално уговореног доспијећа, капитализоване.

(2) У складу с Одлукама о измјенама и допунама одлука о минималним стандардима за управљање кредитним ризиком, банке у РС су дужне са 31.12.2010. године, а банке у ФБиХ са 31.12.2011. године, да све ставке активе класификоване у Е категорију, за које је проведена исправка вриједности у цјелокупном износу, исказују у билансу стања све до коначног отписа или наплате. За раније периоде Е категорија се исказивала ванбилансно и није била укључена у ставку неквалитетне активе.

Члан 14.

(Резервисања за неквалитетну активу и резервисања за неквалитетне кредите)

(1) Резерве за неквалитетну активу представљају резерве које је банка дужна да формира за ставке активе и ставке ванбиланса које су изложене ризику наплате, односно ризику могућих губитака по датим кредитима, другим пласманима, извршеним улагањима и потенцијалним ванбилансним обавезама, и то појединачно по сваком кориснику, односно групи повезаних лица.

(2) Активу банке изложену кредитном ризику чине ставке, како слиједи:

- a) у билансу банке: кредити, позајмице, аванси, улагања, односно инвестиције, дужничке хартије од вриједности, потраживања по међубанкарским салдима и све друге ставке код којих је банка изложена ризику немогућности наплате, односно пословног неуспјеха,
- b) у ванбилансу банке: издате гаранције, издата остала јемства, акредитиви, неопозиво одобрени још неискоришћени кредити и све друге ставке које представљају потенцијалне обавезе банке.

(3) За ОКР и ПКГ банка формира РКГ, које када се за то стекну услови, служе за отпис лоше класификоване активе, дјелимично или у цјелини.

(4) РКГ формиране за ставке активе класификоване као категорија А чине ОРКГ, а РКГ формиране за ставке активе класификоване као категорија Б, Ц, Д и Е чине ПРКГ.

(5) Банке врше класификацију активе у пет категорија и у складу с тим резервисања за сваку категорију како слиједи:

a) Категорија А	Добра актива:	2% ОРКГ за ОКГ,
b) Категорија Б	Актива с посебном напоменом:	5-15% ПРКГ за ПКГ,
c) Категорија Ц	Подстандардна актива:	16-40% ПРКГ за ПКГ,
d) Категорија Д	Сумњива актива:	41-60% ПРКГ за ПКГ,

дужне од 31.12.2010. године, а банке у ФБиХ од 31.12.2011. године, да кредите класификоване у Е категорију исказују у билансу стања све до коначног отписа или наплате. За раније периоде, кредити класификовани у Е категорију су се исказивали ванбилансно и нису били укључени у ставку некавалитетних кредита.

Члан 18.

(Укупан приход, добит прије пореза, нето добит, нето приход од камата и некаматни расходи)

Упутством за израду биланса успјеха банака ФБА и Упутством за израду биланса успјеха банака АБРС дефинисано је пет категорија, како слиједи:

- a) Укупан приход представља збир нето прихода од камата и сличних прихода и оперативних прихода,
- b) Добит прије пореза представља разлику између укупног прихода и некаматних расхода,
- c) Нето добит представља разлику између укупног прихода и некаматних расхода и то након пореза,
- d) Нето приход од камата представља разлику између каматних прихода и каматних расхода,
- e) Некаматни расходи састоје се од пословних и директних расхода и оперативних расхода.

Члан 19.

(Основна ликвидна средства)

Основна ликвидна средства, односно ликвидна средства у ужем смислу, састоје се од готовине и депозита и других финансијских средстава с роком доспијећа мањим од три мјесеца, не рачунајући међубанкарске депозите.

Члан 20.

(Укупне финансијске обавезе)

Укупне финансијске обавезе чине:

- a) депозити и доспјеле неизмирене ванбилансне обавезе,
- b) узете позајмице од других банака,
- c) обавезе према влади,
- d) обавезе по узетим кредитима и осталим позајмицама,
- e) субординисани дугови и субординисане обвезнице, и
- f) остале финансијске обавезе.

Члан 21.

(Краткорочне финансијске обавезе)

Краткорочне финансијске обавезе представљају укупне финансијске обавезе с преосталом рочношћу до једне године.

Члан 22.

(Депозити)

Депозити обухватају стање свих депозита, и то: депозита по виђењу, штедних, орочених, посебних и осталих депозита, при чему је износ укупних депозита умањен за износ депозита банака и осталих финансијских институција.

Члан 23.

(Обавезе у страним валутама)

Обавезе у страним валутама представљају оне обавезе које су плативе у валути различитој од домаће валуте, те обавезе које су плативе у домаћој валути, при чему је износ који треба бити плаћен везан за страну валуту.

Члан 24.

(Индексирани и кредити у страним валутама)

Индексирани кредити или кредити с валутном клаузулом јесу кредити пласирани у КМ, чија је отплата дуга везана за неку страну валуту. Овакви кредити се пласирају ради заштите зајмодавца од инфлације или девизног ризика. Кредити у страним валутама представљају кредите пласиране у страниој валути, чија је отплата такође у страниој валути. Ови кредити су до краја четвртог квартала 2011. године били приказани на нето основи, односно умањени за исправку вриједности, а од првог квартала 2012. године су приказани на бруто основи.

Члан 25.

(Нето девизна позиција)

(1) “Индивидуална девизна позиција” (отворена позиција) представља разлику између ставки које се односе на поједину страну валуту (у даљем тексту: ставке) у активи и пасиви биланса банке (злато и други племенити метали сматрају се страном валутом), изражених у КМ, с потенцијалном добити или губитком (позитивном или негативном курсном разликом). Потенцијална добит или губитак се појављују у случају када се девизни курс по којем је извршено књижење ставки (у пословним књигама банке) разликује од девизног курса, који објављује ЦББиХ, на дан на који се утврђује њихова девизна позиција.

(2) Индивидуална девизна позиција обрачунава се као збир износа ставки активе узетих с предзнаком + (плус) и ставки пасиве узетих с предзнаком – (минус), при чему се у обрачун обавезно укључују и ванбилансне обавезе банке.

(3) Банка има “дугу позицију” одређене валуте ако је вриједност ставки активе већа од вриједности ставки пасиве, тј. ако је њихова разлика с предзнаком + (плус).

(4) Банка има “кратку позицију” одређене валуте ако је вриједност ставки активе мања од вриједности ставки пасиве, тј. ако је њихова разлика с предзнаком – (минус).

(5) “Девизна позиција” банке представља збир вриједности свих дугих и свих кратких индивидуалних девизних позиција банке.

ДИО ТРЕЋИ – ИНДИКАТОРИ ФИНАНСИЈСКОГ ЗДРАВЉА

Члан 26.

(Индикатори финансијског здравља)

(1) За рачунање индикатора финансијског здравља користе се подаци по појединачним банкама које агенције достављају ЦББиХ. На основу података достављених од агенција, наведени FSI се у ЦББиХ рачунају за цјелокупни банкарски сектор БиХ. ЦББиХ компилира 11 (једанаест) од укупно 12 (дванаест) основних индикатора и 4 (четири) од укупно 13 (тринаест) препоручених индикатора предвиђених Водичем, те три додатна FSI.

(2) Индикатори финансијског здравља груписани су у пет категорија, како слиједи:

- a) FSI за капитал,
- b) FSI за квалитет активе,

- c) FSI за профитабилност,
- d) FSI за ликвидност и
- e) FSI за тржишни ризик.

Члан 27.

(FSI за капитал)

- (1) Индикатори који мјере адекватност капитала су:
 - a) Основни капитал према укупном ризику активе,
 - b) Нето капитал према укупном ризику активе,
 - c) Капитал према активи.
- (2) Основни капитал према укупном ризику активе се користи да би се утврдило колико је индикатор нето капитал према укупном ризику активе подложен промјенама у допунском капиталу и регулаторним умањењима. Адекватност капитала мјерена овим индикатором израчунава се као омјер основног капитала (Tier 1) и укупног ризика активе, који се састоји од ризика активе биланса и ванбиланса и пондерисаног оперативног ризика (ПОР).
- (3) Стопа адекватности капитала мјерена овим индикатором израчунава се као омјер нето капитала и укупног ризика активе. Минимална прописана стопа адекватности капитала у БиХ износи 12%.
- (4) Капитал према активи указује у којој мјери је актива банкарског сектора финансирана властитим капиталом. Израчунава се као омјер између укупног капитала и укупне активе банкарског сектора. ЦББиХ је почела објављивати вриједност овог индикатора од четвртог квартала 2013. године, при чему су вриједности индикатора израчунате и за периоде почевши од првог квартала 2009. године.

Члан 28.

(FSI за квалитет активе)

- (1) За мјерење квалитета активе ЦББиХ компилира FSI, како слиједи:
 - a) Неквалитетна актива (NPA) према укупној активи,
 - b) Неквалитетна актива (NPA) умањена за резервусања према основном капиталу,
 - c) Неквалитетни кредити (NPL) према укупним кредитима,
 - d) Неквалитетни кредити (NPL) умањени за резервусања према основном капиталу.
- (2) Неквалитетна актива (NPA) према укупној активи мјери квалитет активе банкарског сектора, односно учешће некавалитетне активе у укупној активи. Овај индикатор није уврштен ни у основни ни у препоручени сет индикатора финансијског здравља у Водичу, али је креиран јер представља добар основ за анализу стања квалитета активе банкарског сектора. Неквалитетни кредити чине највећи дио некавалитетне активе, па стога овај индикатор уједно даје и добру слику квалитете кредитног портфељ а.
- (3) Неквалитетна актива (NPA) умањена за резервусања према основном капиталу показује колики је удио NPA која није покривена резервусањима у основном капиталу, те даје индикације додатних резервусања која би требало издвојити за постојећи ниво NPA. Овај индикатор се израчунава као омјер NPA умањене за резервусања и основног капитала (Tier 1).
- (4) Неквалитетни кредити (NPL) према укупним кредитима представљају индикатор из основног сета FSI из Водича. Израчунава се као омјер између некавалитетних кредита и укупних кредита. Овај индикатор представља основну мјеру квалитете кредитног портфолија.
- (5) Неквалитетни кредити (NPL) умањени за резервусања према основном капиталу показују колики је удио некавалитетних кредита који нису покривени резервусањима у основном капиталу и указује на ниво додатних резервусања која би се могла формирати

на постојећи ниво NPL-а. Овај индикатор показује способност банака да из капитала апсорбују губитке произашле из некавалитетних кредита. ЦББиХ почиње објављивати вриједност овог индикатора из основног сета FSI од четвртог квартала 2013. године, при чему су вриједности индикатора израчунате и за периоде почевши од четвртог квартала 2009. године. Израчунава се као омјер између некавалитетних кредита умањених за резервисања и основног капитала (Tier 1). Код израчунавања овог индикатора постоји одступање у односу на Водич будући да се у називнику користи вриједност основног капитала (Tier 1), умјесто вриједност капитала и резерви.

Члан 29.

(FSI за профитабилност)

(1) За мјерење профитабилности, агенције и ЦББиХ компилирају FSI, како слиједи:

- a) Поврат на просјечну активу (ROAA),
- b) Поврат на просјечни капитал (ROAE),
- c) Нето приход од камата према укупном приходу,
- d) Некаматни расходи према укупном приходу.

(2) Поврат на просјечну активу (ROAA) је FSI из сета основних индикатора финансијског здравља и намијењен је мјерењу ефикасности банака у коришћењу своје активе. Овај FSI даје процјену добити која може послужити за покривање губитака у односу на активу. ROAA се до краја трећег квартала 2016. године рачунао као омјер нето добити након опорезивања и просјечне активе, што је представљало одступање од Водича, који препоручује коришћење вриједности нето добити прије пореза, при чему вриједност индикатора није била исказана на годишњем нивоу. Од четвртог квартала 2016. године, израчун индикатора ROAA је усклађен с Водичем и рачуна се као омјер добити прије пореза и просјечне активе, при чему је вриједност индикатора исказана на годишњем нивоу. Вриједности индикатора, усклађених с Водичем ретроактивно су израчунате за периоде почевши од првог квартала 2012. године, од када су сви потребни подаци доступни. У називнику се користи просјечно стање активе у посматраном периоду.

(3) Поврат на просјечни капитал (ROAE) мјери ефикасност банака у коришћењу капитала. Овај FSI даје процјену просјечне добити која може послужити за покривање губитака у односу на капитал. ROAE се до краја трећег квартала 2016. године рачунао као омјер између нето добити након опорезивања и просјечног акцијског капитала, при чему вриједност индикатора није била исказана на годишњем нивоу. Од четвртог квартала 2016. године, израчун индикатора ROAE је усклађен с Водичем и рачуна се као омјер добити прије пореза и просјечног капитала, при чему је вриједност индикатора исказана на годишњем нивоу. Вриједности индикатора усклађених с Водичем израчунате су ретроактивно за периоде почевши од првог квартала 2012. године.

(4) Нето приход од камата према укупном приходу рачуна се као омјер нето прихода од камата и укупног прихода. Нето приход од камата представља разлику између укупних прихода од камата и укупних расхода од камата.

(5) Некаматни расходи према укупном приходу мјере удио некаматних расхода у укупном приходу. У некаматне расходе се убрајају пословни и директни расходи (трошкови исправке вриједности за ставке ризичног биланса и резерве за ставке ризичног ванбиланса и остали пословни и директни трошкови) и оперативни расходи (трошкови плата и доприноса, трошкови пословног простора, остале фиксне активе и режија и остали оперативни трошкови).

Члан 30.
(FSI за ликвидност)

(1) FSI за ликвидност чине:

- a) Ликвидна средства према укупним средствима,
- b) Ликвидна средства према краткорочним финансијским обавезама,
- c) Краткорочне финансијске обавезе према укупним финансијским обавезама,
- d) Депозити према кредитима.

(2) Ликвидна средства према укупним средствима показују колико је банкарски сектор осјетљив на кризу ликвидности, односно колико је способан да задовољи очекивану и неочекивану потражњу за готовином. Овај FSI се израчунава као омјер између ликвидних средстава и укупне активе. Ликвидна средства дефинисана су у другом дијелу ове методологије.

(3) Ликвидна средства према краткорочним финансијским обавезама су индикатор који мјери ликвидну неусклађеност активе и пасиве, односно даје назнаку до које мјере банке могу издржати повлачење краткорочних средстава, а да се не суоче с проблемом ликвидности. Овај FSI се израчунава као омјер између ликвидних средстава и краткорочних финансијских обавеза. Ликвидна средства и краткорочне финансијске обавезе су дефинисане у другом дијелу ове методологије.

(4) Краткорочне финансијске обавезе према укупним финансијским обавезама су индикатор који није уврштен ни у основни ни у препоручени сет индикатора финансијског здравља из Водича. Разлог за уврштавање овог индикатора јесте мјерење учешћа краткорочних у укупним финансијским обавезама, те представља мјеру ризика ликвидности узрокованог неочекиваним порастом учршћа краткорочних у укупним финансијским обавезама. Израчунава се као омјер краткорочних финансијских обавеза и укупних финансијских обавеза.

(5) Индикатор Депозити према кредитима рачуна се као омјер укупних депозита умањених за износ депозита банака и осталих финансијских институција и укупних кредита умањених за међубанкарске кредите. Депозити према кредитима је индикатор из препорученог сета индикатора финансијског здравља и показује проценат кредита финансиран из депозита клијената. Што је омјер мањи, ослањање на волатилне изворе средстава је израженије и ризик ликвидности је већи. ЦББиХ почиње објављивати вриједност овог индикатора од четвртог квартала 2013. године, при чему су вриједности индикатора израчунате ретроактивно и за периоде почевши од другог квартала 2003. године.

Члан 31.
(FSI за тржишни ризик)

(1) FSI који мјере изложеност тржишном ризику јесу FSI који прате осјетљивост финансијског сектора на тржишне ризике, односно осјетљивост на кретања девизних курсева, каматних стопа и тржишта капитала.

(2) ЦББиХ компилира FSI који мјере тржишни ризик, како слиједи:

- a) Кредити у страним валутама и индексирани кредити према укупним кредитима,
- b) Обавезе у страним валутама према укупним финансијским обавезама,
- c) Нето отворена позиција у страниј валути у односу на капитал.

(3) Кредити у страним валутама и индексирани кредити према укупним кредитима је индикатор који израчунава учешће кредита у страним валутама и индексираних кредита у укупним кредитима. У земљама гдје је кредитирање у страним валутама дозвољено, посебно је важно пратити учешће кредита резидената изражених у страним валутама у укупним кредитима, због повећаног ризика отплате таквих кредита у контексту велике девалвације или недостатка зарада у страним валутама. До трећег квартала 2016. године

вриједност индексираних кредита и кредита у страним валутама у бројнику индикатора била је приказана на нето основи, односно умањена за исправку вриједности. Од четвртог квартала 2016. године, израчун индикатора је усклађен с Водичем и рачуна се као омјер кредита у страним валутама и индексираних кредита према укупним кредитима, при чему је вриједност кредита у бројнику и називнику исказана на бруто принципу. Вриједности индикатора усклађених с Водичем израчунате су ретроактивно за периоде почевши од првог квартала 2012. године.

(4) Обавезе у страним валутама према укупним финансијским обавезама спадају у сет помоћних индикатора финансијског здравља у Водичу и мјере релативну важност страних извора финансирања унутар укупне пасиве. Овај индикатор је потребно посматрати заједно с индикатором из става (3) овог члана, јер је девизна изложеност банака мања ако су кредити пласирани у страним валутама финансирани изворима у страним валутама. Израчунава се као омјер обавеза у страним валутама и укупних финансијских обавеза. Показује колико је учешће обавеза у страним валутама у укупним финансијским обавезама.

(5) Нето отворена позиција у страниој валути у односу на капитал спада у сет основних FSI. Израчунава се као омјер нето девизне позиције и основног капитала (Tier 1). У називнику се користи основни капитал, умјесто, како је предвиђено у Водичу, капитала и резерви. Нето девизна позиција се израчунава као збир вриједности свих дугих и збир вриједности свих кратких индивидуалних позиција банака. Индивидуална девизна позиција се обрачунава као збир износа ставки активе узетих с предзнаком плус и ставки пасиве узетих с предзнаком минус. Индивидуална девизна позиција (отворена позиција) представља разлику између ставки које се односе на поједину страну валуту (укључујући злато и друге племените метале) у активи и пасиви биланса банке изражених у домаћој валути (KM), укључујући потенцијалну добит или губитак.

ДИО ЧЕТВРТИ – ПРЕЗЕНТИРАЊЕ И ДИСЕМИНАЦИЈА FSI

Члан 32.

(Презентација и дисеминација FSI)

(1) FSI и подаци који се користе за израчунавање FSI се редовно објављују на веб-страници ЦББиХ. FSI се достављају ММФ-у, агенцијама и другим корисницима у БиХ и иностранству.

(2) Фреквенција и датуми објављивања FSI налазе се у календару објављивања статистичких података на веб-страници ЦББиХ.

Члан 33.

(Ступање на снагу)

Овај методологија ступа на снагу даном доношења, а примјењује се протеком три дана од дана њене објаве на интранетској страници Централне банке.

Члан 34.

(Стављање ван снаге)

Ступањем на снагу ове методологије престаје да важи Методологија за компилирање индикатора финансијског здравља, број: 122-17-2-183/14 од 15.01.2014. године.

ГУВЕРНЕР

др Сенад Софтић

Прилог I.

АКТИВА И ВАНБИЛАНСНИ КРЕДИТНИ ЕКВИВАЛЕНТИ		
Актива биланса стања		СТОПА (ПОНДЕР) РИЗИКА
1.	новчана средства	0%
	потраживања од централних влада земаља зоне А, Владе ФБиХ, Владе РС и Владе БиХ; хартије од вриједности емитоване од стране централних влада земаља зоне А, Владе ФБиХ, Владе РС и Владе БиХ и потраживања осигурана њиховим безусловним гаранцијама плативим на први позив	
	потраживања од ЦББиХ и централних банака земаља зоне А и потраживања осигурана њиховим безусловним гаранцијама плативим на први позив	
	у пуном износу осигурана стална имовина (грађевински објекти, опрема и земљиште)	
	пласмани или дио пласмана банака који су осигурани колатералом у облику новчаног депозита код исте банке, уз услов да је уговором регулисано да је све до наплате потраживања банке, новчани депозит као колатерал везан за конкретан кредитни однос	
2.	потраживања од банака из земаља зоне А, осим по основу субординисаних дугова	20%
	потраживања од банака са сједиштем у земљама зоне Б с текућим доспијећем до једне године, осим по основу субординисаних дугова	
	потраживања од међународних банака за развој	
	потраживања од регионалних влада / влада нижих нивоа из земаља зоне А	
	потраживања од институција које се финансирају из буџета ФБиХ / БиХ / РС и из буџета централних влада земаља зоне А; финансијски инструменти у поступку наплате	
3.	потраживања од банака из БиХ	50%
4.	сва преостала актива	100%
Позиције ванбиланса		КОЕФИЦИЈЕНТ КОНВЕРЗИЈЕ
1.	потенцијалне обавезе банке које су осигуране колатералом у облику новчаног депозита код исте банке, уз услов да је уговором регулисано да је све до престанка потенцијалне обавезе банке, новчани депозит као колатерал везан уз конкретан гаранцијски посао	0,0
2.	неопозиве плативе гаранције издате од банке	1,0
3.	неопозиве гаранције (осим плативих) издате од банке	0,5
4.	неопозиве кредитне обавезе с почетком до једне године	0,5
5.	документарни акредитиви отворени или потврђени од банке	0,5
6.	обавезе које је банка прихватила произашле из уговора о продаји с правом реоткупа	1,0
7.	девизе и КМ купљене по уговорима о девизним своповима, фјучерсима и валутним опцијама и обавезе комитената које је банка прихватила и које произилазе из девизних курса по уговорима о једновалутном курсном свопу, курсним терминским пословима и купљеним опцијама	0,1

Прилог II.

Прикупљање података које достављају агенције регулисано је сљедећим подзаконским актима:

- a) Одлука о минималним стандардима за управљање капиталом банака и капиталној заштити („Службене новине ФБиХ“, бр. 46/14),
- b) Одлука о минималним стандардима за управљање капиталом банака и капиталној заштити („Службени гласник РС“, бр. 57/14),
- c) Упутство о измијењеном начину формирања, евидентирања и извјештајног исказивања резерви за кредитне губитке (Агенција за банкарство ФБиХ, бр. 03-235/11 од 22.01.2011. године и бр. 03-235-1/11 од 06.12.2011. године),
- d) Упутство о измијењеном начину формирања, евидентирања и извјештајног исказивања резерви за кредитне губитке (Агенција за банкарство РС, бр. 01-Д-1/11 од 11.01.2011. године),
- e) Упутство за израду биланса стања банака и попутних образаца (Агенција за банкарство ФБиХ, бр.: 01-574/00 од 12.07.2000. године и бр. 01-2-1669/07 од 10.10.2007. године),
- f) Упутство за израду биланса стања банака и пратећих образаца (Агенција за банкарство РС, бр. Д-5/99 од 28.12.1999. године),
- g) Одлука о минималним стандардима за управљање кредитним ризиком и класификацију активе банака („Службене новине ФБиХ“, бр. 85/11 – пречишћени текст, 33/12 – исправка и 15/13),
- h) Одлука о минималним стандардима за управљање кредитним ризиком и класификацију активе банака („Службени гласник РС“, бр. 49/13 и 1/14),
- i) Одлука о минималним стандардима за управљање оперативним ризиком у банкама („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 6/08 и 40/09),
- j) Одлука о минималним стандардима за управљање оперативним ризиком у банкама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 61/08 и 09/10),
- k) Упутство за израду биланса успјеха банака (Агенција за банкарство ФБиХ, бр. 01-575/00 од 12.07.2000. године),
- l) Упутство за израду биланса успјеха банака (Агенција за банкарство РС, бр. Д-3/99 од 28.12.1999. године),
- m) Одлука о минималним стандардима за управљање ризиком ликвидности банака („Службене новине ФБиХ“, бр. 48/12 – пречишћени текст, 110/12 и 46/14),
- n) Одлука о минималним стандардима за управљање ризиком ликвидности банака („Службени гласник РС“, бр. 12/03, 31/04 и 111/07),
- o) Одлука о форми извјештаја које банке достављају Агенцији за банкарство Федерације БиХ („Службене новине ФБиХ“, бр. 110/12, 15/13, 46/14, 62/14 и 26/16),
- p) Одлука о облику и садржају извјештаја које банке достављају Агенцији за банкарство Републике Српске („Службени гласник РС“, бр. 61/08, 91/11, 123/12 и 57/14),
- q) Одлука о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака („Службене новине ФБиХ“, бр. 48/12 – пречишћени текст),
- r) Упутство за примјену Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака (Агенција за банкарство ФБиХ, бр. 01-2-1350-1/03 од 29.7.2003. године),
- s) Одлука о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака („Службени гласник РС“, бр. 12/03, 53/03 и 85/04),
- t) Упутство за примјену Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака (Агенција за банкарство РС, бр. 01-1174/2003 од 29.7.2003. године и бр. 01-1810/2003 од 17.11.2003. године).